

obligationer i smaa Poster og særlig under Forhold som disse, hvor Almensansen er stærkere end ellers, og Opmærksomheden er henledet paa disse Ting, vil det kunne blive en Stimulans for Sparsommelighed og føre til Anbringelse af Midler, som maaske for en Del ellers gaar bort i Forbruget, medens det her er deciderede Opsparingsmidler, Midler, som allerede i Forvejen er bestemte til Opbevaring; der er Tale om, og som ganske afgjort gaar fra de Anbringelser, jeg nys nævnedes, Obligationsanbringelser i Kommunelaan og lignende. Heri ligger der en ikke ringe Betænkelse.

Det kan ikke nytte at skjule for os selv, at disse Udgifter er meget betydelige; den militære Udrustning, som vi for Øjeblikket befinder os i, er den største, Danmark nogen Sinde har set siden 1864, og om end den har en absolut fredelig Hensigt, er den dog økonomisk set ikke langt fra at have et lignende Omfang som i 1864, hvor den samlede Udgift beløb sig til i alt 60 Mill. Kr. Det skulde undre mig, om vi slipper synderlig billigere fra de forskellige Udgifter, som den nuværende Situation paalægger os, og her tænker jeg ikke blot paa de militære, men ogsaa paa de andre Udgifter, som Krigssituationen kræver; det kunde endog tænkes, at de blev større. I 1864 havde man dog det store finansielle Held for Landet, at Øresundstolden ikke længe i Forvejen var blevet afløst, og at man derfor havde en stor rig Fond at falde tilbage paa, og efter Krigen, ved Reguleringen af Statsgældsforholdene, sikredes der os ved Wiener-Freden en betydelig Udbetaling som Afvikling af Hertugdømmernes Andel i Statsgælden, men til Trods herfor ansaa man det for nødvendigt at lade en meget væsentlig Del af Udgifterne til Krigen bæres ad Beskatningens Vej. Det skete ved forskellige Krigsskattelove. Der var baade en direkte Krigsskattelov, som ramte Formue og Indtægt — i Finansaaret 1864—65 indbragte denne direkte Krigsskat 3,700,000 Kr., hvilket maalt med Størrelsen af Datidens Statsindtægter og Statsudgifter var et meget betydeligt Beløb —, og der var en Tillægsafgift paa forskelligt Varekonsum, paa Brændevin, Sukker, Kaffe o. s. v., den nok som bekendte Krigsskat, som heller ikke androg Smaabeløb. Straks var den 1,650,000 Kr., senere hen voksede den og androg mere end det dobbelte. Denne saakaldte Krigsskat blev ved at bestaa indtil den sidste Toldreform og gik fuldstændig ind i vort hele almindelige Skattesystem, hvilket var

noget af et Overgreb, hvorfor der ogsaa af Venstre blev protesteret mod, at den blev staaende som normal Skat. Men selv om man var stoppet op væsentlig tidligere, vilde man dog have faaet det Resultat, at man af den særlige Krigsbeskatning, der stammede fra 1864, vilde kunne forrente og amortisere de gjorte Statslaan.

Ogsaa andre Steder har man under saadanne Forhold, hvor saa væsentlige Udgifter er foranledigede ved Krig i eget Land eller i andre Lande, ladet en ikke ringe Del af Omkostningen bæres ved Beskatning. Jeg skal nævne f. Eks., at af Udgifterne til Boerkrigen blev i England omtrent en Trediedel afholdt ved Beskatning. Jeg mener, at her er det væsentlig mindre berettiget end ellers at kaste en finansiell Byrde fra Nutiden over paa Fremtiden. Naar vi ellers gør det, vil man kunne sige, at dog den væsentligste Del af Udgiften er medgaaet til produktive Øjemed, til Anlæg, som ogsaa Fremtiden har Gavn af, og at den derfor ogsaa skal tage sin Del af Byrden. Det er ikke Tilfældet med de Udgifter, vi nu staar overfor, de er ikke af produktiv Art. Derfor er det mindre berettiget at kaste en Del af Byrderne derved over paa Fremtiden, end det sædvanligt er. Jeg mener, altsaa, at Laanet burde være gjort mindre, og at en Del af disse Kreditbeviser, som skal indløses — lad mig her parentetisk bemærke, og jeg tror, den højtærede Finansminister vil give mig Ret deri, at Erfaringen tyder paa, at Renten af disse Kreditbeviser er sat noget højere end nødvendigt, jeg har i alt Fald det bestemte Indtryk, at de omtrent lige saa let vilde have fundet Anbringelse, hvis Renten havde været sat lavere —, burde indløses ved en Forøgelse i Beskatningen, som Forholdene ogsaa af andre Grunde vil kræve. Det var mig en Skuffelse, at den højtærede Finansminister ved Fremsettelsen af Statslaansloven udtalte sig saa svævende om dette Punkt, thi jeg formaar ikke at se rettere, end at det er en Forpligtelse for den Regering, som staar for Styret i en Periode som denne, ikke alene at afholde Udgifterne og skaffe sig Hjemmel derfor, men ogsaa at tænke paa, hvor Dækning skal komme fra. Det kan man ikke skyde over paa kommende Tider og kommende Regeringer.

Der kan maaske tvistes om, hvorvidt det er nødvendigt at lade en Del af Udgiften til Kreditbevisernes Indløsning straks afholde ved Forøgelse af Beskatningen, men hvad der i hvert Tilfælde ikke kan